

УДК 373.2.091.3:502(043.2)

Пинзеник О.М.,

канд. пед. наук, доц.,

доц. кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

Теліга В.В.,

магістрант групи ДО-1м

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ВИХОВАННЯ БЕРЕЖНОГО ВІДНОШЕННЯ ДО ПРИРОДИ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Екологічне виховання дошкільників має за мету не тільки подання відповідних знань, а й спрямованість на усвідомлення екологічної цінності природного середовища у єдності його з людиною. Дошкільникам необхідно надавати знання у доступній для них формі, щоб спонукати подальше пізнання навколишнього, розвивати і виховувати дитину.

Обрані форми і методи роботи з екологічної освіти створюють цілісну систему для забезпечення екологічного виховання дошкільників.

Підбір форм та методів екологічного виховання базується на наступних принципових моментах:

1) урахування специфіки змісту екологічного виховання, що виходить з біоекології з її центральним поняттям взаємозв'язку організму і середовища;

2) підхід до будь-якої спільної діяльності як педагогічного методу, якщо ця діяльність:

- насичена екологічним змістом,
- дозволяє вирішувати завдання екологічного виховання дітей,
- систематична, регулярно повторювана;
- планується і організовується вихователем;
- націлена па досягнення освітньо-виховного результату;

3) одночасне вирішення у діяльності виховних та освітніх завдань і розуміння їх співвідпорядкованості в екологічному вихованні [1].

Застосування еколого-педагогічних технологій вимагає: докладного опису всіх заходів з вказівкою їх виховно-освітніх цілей (завдань), способів організації, сценарієв проведення; чіткого помісячно-тижневого планування заходів.

Екологічне виховання в ЗДО включає необхідні і бажані складові:

1) Створення в дошкільному закладі умов для екологічного виховання:

- розвивального середовища,
- фонду методичних, наочно-ілюстративних матеріалів.

2) Організація «екологічного простору» в приміщенні дитячого садка: групові куточки природи, зимовий сад, теплиця, кімната природи, акваріум (модель прісноводного водоймища, штучно створена міні екосистема), живий куточок, в якому зберігається екологічний принцип утримання тварин, устаткування їх приміщень під природні умови життя, правильний догляд.

3) Організація та обладнання «екологічних просторів» на ділянці дитячого садка: майданчика природи, «куточка незайманої природи» (лісу, луки, пустиря), екологічної стежки, «лікарських грядок», городу.

4) Створення умов для праці дітей і дорослих у природній зоні дитячого закладу [2].

Подаючи дітям інформацію про навколишнє середовище, ми застосовуємо пояснювально-ілюстративний метод (розповідь, пояснення, бесіда). Розповіді містять навчальні елементи, використовується цікавий природничий матеріал. Багато занять будуються у формі евристичної бесіди, з проблемними запитаннями, завданнями, які вирішуються під час бесіди з дітьми. Це дає дітям змогу вчитися порівнювати, аналізувати, використовувати вже набуті знання, розвивати логічне мислення. За потреби пояснюємо, доповнюємо, вчасно спрямовуємо роздуми дітей у потрібне русло. Співпраця дорослих і дітей, партнерство, взаємоповага сприяють налагодженню гуманних стосунків між ними.

У роботі з дітьми практикується використання наочності. Це різноманітні ілюстрації, гербарії, альбоми (таблиці, схеми, карти, макети, фотографії, натуральні природні об'єкти).

Добрі результати дає використання індуктивного методу пізнавальної діяльності. Спочатку діти отримують інформацію під час спостережень, експериментування і тільки після цього проводяться підсумкові заняття, на яких встановлюють причинно-наслідкові зв'язки, діти доходять певних висновків. Екологічні заняття принесуть більше користі, якщо дитина самостійно робить маленькі відкриття і знахідки [3].

Екологічні знання дитині доцільніше отримувати у пізнавальній діяльності. Її основними видами є екологічні екскурсії, спостереження, прогулянки.

Спостереження – основний метод ознайомлення дітей з природою. Це активна форма пізнання навколишнього світу, що має на меті накопичення факторів, початкових уявлень про об'єкти і явища природи, внаслідок чого воно може розглядатися як пізнавальна діяльність і як метод навчання.

Прогулянки – повсякденна форма роботи, де діти, спостерігаючи, ознайомлюються з тими ознаками об'єктів природи, явищами, які відбуваються на протязі тривалого часу.

Екологічні екскурсії визначаються в педагогіці як форма і метод навчально-виховної роботи, що дозволяють організувати спостереження і вивчення різноманітних предметів і явищ у природних умовах. Під час екскурсії діти ознайомлюються з явищами природи в їх природних взаємозв'язках, з рослинами і тваринами в середовищі їх існування, з руйнівним впливом людини на природу. Змістом таких екскурсій можуть стати: обстеження близької місцевості для формування уявлень про навколишні природні умови, рельєф місцевості, наявність рослин і тварин. Під час екскурсій діти збирають природний матеріал для колекцій, ігор, занять із флористики, праці, малювання. На екскурсіях дитина збагачує свої екологічні

знання, розкриває своє серце красі довкілля, привчається до культури поведінки.

Під час екскурсій ми намагаємось сприяти активізації пізнавальної діяльності дітей, прагненню берегти і захищати природу. Будь-яку екскурсію, навіть буденну прогулянку, можливо перетворити на захоплюючу подію. Для цього потрібно привнести елемент таємниці, казки, гри.

Йдучи на прогулянку чи екскурсію, заздалегідь знайомлю своїх вихованців з правилами та нормами поведінки, що є елементами екологічної культури кожної цивілізованої людини.

Виходячи з того, що основне завдання виховної роботи – створення оптимальних умов для розвитку активності дошкільників, спонукати їх до творчості й самостійності, я використовую проблемні ситуації. Проблемними ситуаціями стимулюю допитливість своїх вихованців, ставлю їх в умови практичного пошуку вирішення завдання. Проблемні ситуації розвивають самостійність думки, спрямовують на активні пошуки відповіді, на розуміння зв'язків та залежностей часового, послідовного та причинно-наслідкового змісту. Водночас, проблемні ситуації вчать дітей обґрунтовувати свої судження, висловлювати припущення, підводять їх до самостійних висновків.

Застосовуючи метод проблемних ситуацій, доцільно використовувати такі прийоми, як подача дітям варіативності ознак одних і тих самих об'єктів, явищ; порівняння і зіставлення нових характеристик з відомими, поєднання художнього опису об'єктів та явищ природи, огляду їх реальних рис через безпосереднє сприймання. Проблемні запитання — одна з найпоширеніших і найдоступніших для дітей форм, що спонукає малюка до пізнання. Вони розвивають у дітей продуктивне мислення через розв'язання завдань, поставлених проблем і дають новий пізнавальний результат.

Основна форма діяльності дошкільняти – гра, яка водночас є для нього головним способом пізнання зовнішнього світу, основним елементом дитячого розвитку, в тому числі і екологічного виховання. Гра – це творча та емоційна діяльність дітей, сповнена радості, тому введення її в освітній процес сприяє створенню емоційного настрою і мотивації екологічної діяльності.

Для вирішення освітніх завдань використовуємо дидактичні ігри екологічного змісту, сюжетно-рольові ігри, ігри з правилами – сюжетно-рухливі, рухливі, настільно-друковані, а також вправи екологічного змісту, які розвивають самостійність дітей, сприяють набуттю знань про навколишню дійсність.

Дуже допомагає в закріпленні набутих знань, створенні зацікавленості до навколишнього середовища, з метою формування природодоцільної поведінки використання різноманітних вікторин, конкурсів, КВК, які активізують інтерес, увагу дітей, сприяють розвиткові їхніх пізнавальних здібностей, уяви, закріпленню набутих знань та вмінь. Проведення виховних заходів екологічного змісту допомагає вихователю розширити естетичне, пізнавальне, оздоровче, практичне значення природи в житті людини. В екологічних святах використовуємо фольклорний матеріал, казки, поезію про природу [4]. До

проведення свят залучаються всі діти та їх батьки, і кожна окрема людина може проявити себе як індивідуальність.

Організація екологічних виставок дитячих малюнків, ілюстрацій до кожної пори року, виробів з природного матеріалу, фотовиставок сприяє прояву активності, творчості дітей і батьків, формуванню стійкого інтересу до об'єктів природи, баченню прекрасного в звичайному.

Таким чином, екологічні екскурсії та всі інші форми, методи, прийоми та засоби навчання та виховання дошкільників у своїй сукупності дають їм можливість не тільки одержати знання, закласти фундамент духовності, а й зрозуміти перші поняття – «екологічна культура», «екологічна свідомість», зрозуміти їх сутність.

Список використаних джерел

1. Іщенко Л.В. Наступність у екологічному вихованні старших дошкільників і першокласників : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01./Л.В. Іщенко. – Одеса, 1997. – 150 с.

2. Марочко Г.С. Формування у дітей старшого дошкільного віку дбайливого ставлення до природи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Г.С. Марочко. – К., 1993. – 23 с.

3. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників / Зоя Павлівна Плохій. – К. : Дошкільне виховання, 2002. – 175 с.

4. Різник Л.М. Екологічне виховання молодших школярів на народних природознавчих традиціях : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01/Л.М. Різник. – К., 1995. – 227 с.

УДК 373.2.064.1

Попович О. М.,

кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Мукачівський державний університет

Ребреш Н.І.

студентка II курсу, спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВІДНОСИН МІЖ ПЕДАГОГАМИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА РОДИНАМИ

Сьогодні позначено реформуванням української системи освіти в цілому та дошкільної її ланки зокрема. Одним з пріоритетних напрямів підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів є формування вмінь, навичок та стратегій до взаємодії з сім'єю дитини. Це зумовлено тим, що в сучасних складних економічних, соціальних, політичних умовах змінюється сама парадигма відносин між педагогами, як представниками освітньої системи, та батьками, як представниками власної дитини та захисниками її прав. Саме тому важливо розробити таку структурно-функціональну модель взаємодії закладів дошкільної освіти (ЗДО) та сім'ї з

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>